

GATE KUR_I

Olok' redo kolom

Pit.ha. redo holon',

Joma.n' pit.ha.

Ba.n' tahe~n rit.ha..

Tahe~na.n' sapha-sa.phi

Dar.ana.n' hapa-ha.pi,

Setak're joma.n' la.d.u

Saphaea.n' tha.ri d.a.d.u.

Jhuka.l in' do par.haok'

Ba.n' joma har.hat',

Alan' dolan' ka.t.ic'

Sare kom la.t.ic'.

Mon'j utu khara bulun'

Lac' laha d.alan'-d.ulun',

Ka.mi redo thare-mare

A.uri a.cu rege bar.e ber.e.

Alan' dolan' tebr.i

Pit.ha. jom libr.i,

Kulan' d.ula.n' lid.a. lad.e

Am do bhad.e in' do khad.e.

Dhin'ga.l san'gal lep lepe

Ta.gin' mese hapoe hape,

Ka.t.ic' khonak' par.haok'lan' ced

Balan' calak' hor.o get',

A.lin' dolin' par.haok' kur.i

Ba.lin' dar.an a.ur.i.

Toyo Ak' Golpo

Mit't.en Toyo do sika.riak' pha~ndre par.aoena. Ja~ha~ lekate sika.riak' pha~nd khone ban'caoen reho~ ac'ak' jelen' cand.bol do kut.ra.yentaea. Cand.bol begor uni Toyo juda.ge n'elok'kan tahe~kana. Et.ak' janwarko uni n'elte bogeteko landayet' tahe~kana, ar Toyo do ac'ak' me~t'a~ha~ hor.ko saman're uduk'e lajak'kan tahe~kana.

Ado mit'din uni calak Toyo doe hudiskeda. Joto Toyo cand.bol ko get' gid.i lekhan end.ekhan ac' eskar juda. bae n'elok'a ar et.ak' janwarko ho~ bako landaea. End.ekhan joto mit'geko n'elok'a. Onate uni do mit'din bir ren joto Toyo hoho jarwaket'koa. Ado joto hor. saman're ten'goyente menkeda, gateko nuna.k' din khon abo do a.ur.iak'te hamal ar jelen' cand.bol bon asen bar.aeda. Noare ja~ha~n lab ba.nuk'a, bickom eken ba.r.ti muskil. Calak' hor re ja.num jha.ua.kore bon jha.lik' kana, dhur.ire, hasare nonkanak' emanteak' muskilak' re jaoge bon par.aok' kana, ar sika.ri ho~ algateko sap' dar.eabon kana. Ado a.d.igan hudis gand.on katet' in' at.karkeda, cand.bol ban' tahe~nge boega. Onate in'tege in'ak' cand.bol don' get' kut.ra. keda. Ape ho~ nonkage ka.mi pe.

Khange joto Toyo hante nateko koyok' jon'kana arko hudiseda, sa.rige noa ka.mi lekan t.hikok'a se bana'? Adom ko do cand.bol get' reak' ko hudiset' tahe~kana. Ina. okterege onko mod khon mit't.en bud a.kil ar umerte laha akan har.am Toyo beret'ena, are menkeda, am do ale sanamko

bhulem sika.uet'lea. Sa.riak' do noa kana, sika.riak' phan'd re
par.aokate amak' cand.bolem at' keda. Nit am lajaote ale joto Toyo
cand.bolem get' kut.ra.ocoet'lea. Uni har.am Toyo ak' katha an'jomte
joto Toyo ko bujha.ukeda. Ado arho~ khak' khak' ko landagot'keda ar
akoak' cand.bol bako get' kut.ra.leda. Nonkate uni cand.bol ba.nuk'
Toyo do lajaote ond.e khone calao pharakena.

Bahawakan

Bahawakan, bahawakan

Gula.n'j baha, bahawakan,

Sa.rsa.rte, sa.rsa.rte

Arak' sasan' Pond.ge,

Ka.t.ic' la.t.u joto baha

Tina.k' mon'jge.

Josephren Boehako Misor Disomteko Hec'ena

Sanam disomkore ren'gec' hoyena; menkhan Misor disomre do aema anaj
ga.d akana. Onate Jakob do ac'ren 10 got.ec' hopon ond.eye kolkat'koa
anaj kik'rin'; menkhan Benjamin do bae sen ocowadea. Onko boeha do
Joseph t.hen set.erente ombak'kateko d.obok'adea, ar bako oromledea;
menkhan uni doe n'el oromket'kote ac'ak' kukmu~i disa.ket'a. Onkoko

la.iadea, ban`ma, Ale do 12 boeha, cund.a.k'ic' do a.pun' t.hen menaea, ar mit' do ba.nugic'talea. Menkhan Josephe metat'koa, Ape do bhid.i kanape, ado 3 ma~ha~ ka.idireye bhoraokat'koa. Pe ma~ha~ hilok'reye metat'koa. Ape modre mit' hor. do nond.e ka.ida.ureye tahe~na, ar ape dosrako do anajante or.ak'te senkate apere cund.a.k'ic' a.gu darayepe, ja~ha~ lekaten' n'el, sa.riak'pe ror.et'a se er.e.

Khangeko mepenena, Noa do kha.t.i abonre par.aok' kana aboren boehabon harkhetlede ter.on', one uni reak' jivi uda.sbon n'ellet' daya la.git'e neho~rat'bonre, menkhan babon luturat'taea. Onko do bako bada.elak'a, Joseph do noa kathae bujha.uket'takoa mente; menkhan uni do onko t.hen khon sayenteye rak'ket'a. Simeon do ka.ida.ureye tahe~yena, ar onko dosrako do or.ak'teko calaoena.

Jakob do Benjamin bae sen ocoae kan tahe~kana, menket'ae, in' dope n'ir-bo~skedin'a, Joseph ba.nugic'an, ar Simeon ba.nugic'an, ar nitok' do Benjamin ho~pe rec' idiye la.git'! Enre ho~ disomre a~t. ren'gec' tahe~kante, Benjamin sen ocoaetege hoyentaea. Boehako do Misor disomte sen rua.r.kate Joseph saman'reko ten'goyena, Joseph Benjamine n'elkede khane metadea, Isore dayawam ma, bacha ado od.on' senkateye rak'ket'a. Ado me~t'a~ha~ ap'kate onko t.hen bolo rua.r.ente rak' sambr.ao ket'teye bhojat'koa.

Onakate ac' or.ak' cetanren sordare metadea, Am do noko hor. reak' go~r.e~ko anajte bhoraao perejme, ar Benjamin reak' go~r.e~re in'ak' ba.t.i bhoraao selet'kam. Onko do bida.yente thor.a sa.n'gin'ko senen khan, Joseph do onko pechate ac'ren sordare kolkedea, ja~ha~ lekate kombr.o da.biteye jhut.ia.uko. Onko do akoak' go~r.e~ko rar.aket' khan, ba.t.i do Benjamin reak' go~r.e~re n'amena. Onate Joseph do Benjamin ac'ren golam mente dohoe la.git'e metat'koa. Menkhan Jihuda. do sen sorkateye menket'a, E hujur, uni bodolte in' bar.e dohon'me ente uni bale idi torale khan, aleren a.pun' har.am do hadosreye goc' uta.rok'a. (**Gen. 42-44.**)

Ma . nda . r . ia .

Molhan atore_ mit' ho_r_ a.d.i ga.khur_ ma.nda.r.ia.i tahe~_kana. A.depase_ atore_ uni lekan ma.nda.r.ia. do_ ar o_ko_e ho~_ bako tahe~_kana. Ja~ha~regeko baplak' uni doko o_ho_aea. Bapla ar po_ro_bkore_ unigeke ho_ho_aekan tahe~_kana. ~Uni tumdak'e_ cet.ak' lekhangé naco_nia_ko bujha.ua je o_ko_e ruéda. Una.k'ge jo_mkaoe_ ru dar_eak'kan tahe~_kana, do_n kucur_ko e_ne_jok'kan tahe~_kana.

Ato t.olaren kor_ako jaogeye metakokan tahe~_kana je "tumdak' ru cet'kak'pe_ ya! Ja~ha~tispe_ ru bar_aea! Noa do_ aboak' a_rica.li kantabona! Uniak' katha do_ o_ko_ege bako luturataekan tahe~_kana.

Har_ame_n khan uni do_ rua_ haso te_ye_ jar_aena are_ bon'ga talaena.

Netar uni be_go_rte_ ja~ha~n acar a_rica.lire_ jomkaoge ban' bujha.uk' kana. Cedak' je o_ko_ege uni lekan ruru ho_r_ ba_nuk'koa.

Nito_k' jo_to_ ho_r.geko at_kara arko me_na je uni ban'cao tahe~_kanre_ abo ho~_ cet' do_ho_ do_ ja_rur_ tahe~_kan tabona. Cedak' co_ babon cet'le_t'.

Tuma_l: *An'jo_m jo_n' ja_r.*

T . AIPHOID . RUA .

T.aiphoid_ do *salmonella T.aiphi* n'tuman bekt.eria se tejo kha_tirte sirja.uk'kan mit.'t.en a.d.i muhin uca_r.ok' rog se bemar kana, noa rua_ do kathae hor_ko bana rua_ ho~ko metak' kan tahe~kana. one oka do asokaete ba_r.ic' jomak' ar dak'

hotete pasnaok' kana. Noa rog do dher kaete ren. gec' nacar disomkore ba.r.ti n'elok' kana one okare pa.ikhana(Sanitation) mon'j bebostha ba.nuk' ar sapha se bhage n'ui dak' reak' a.d.i akal menak'.

Noa hoyok' reak' karon:

- **Ba.r.ic' jomak ar ma.ila. dak':** T.aiphoid. reak' asol uta.r karon kana *salmonela T.aiphi belk.t.eria se tejo* te ba.r.ic' akan jomak' ar dak' jom n'u.
- **Hor.mo jok'ton reak' bhage cecetak' ban' bad.ae:** Jom n'u reak' bhage cecetak' ban' bad.aete bhage se mon'j jom n'uak' benao se toinat lahare mon'jte sapha se a.rup' ban' hoelen noa rog hoyok' reak' jhuki a.d.i d.her tahena.
- **Rua.k' hor.ak' sorre taken:** T.aiphoid. te ja.bun akan hor.(okoeak' hor.more bekt.eria menak'ko menkhan rog reak' jahan cinha. ban' n'elok'kan se sodorok'kan) onkan ko t.hen khon pa.ikhana ar putu hotete bekt.eria se tejo do ko pasnaok' dar.eak'a.
- **Ma.ila. mande:** Ba.r.ic' dak'(okare pa.ikhana se putu taken) son'ge mesaok' kan, tobe ona khonak' a.d.i usara noa rog do pasnaok'a.

Noa rog ten'go daram: T.aiphoid. rua. reak' cikitsa ar ten'go daram la.git' thor.a a.d.i ja.rur.an ka.mihora latarre ol uduk'ena:

Cikitsa:

- **Antibiotic se rog ten'go daram ran:** T.aiphoid. rua. cabae la.git'te D.aktar koak' solha lekate sut.hik antibiotic se rog ten'go daram ran jom se bebohar do a.d.i ja.rur.a. Bekt.eria se tejo koak' dhoron se cet' leka onka lekate d.aktar ko do sut.hik antibiot.ic se ranko jom reak' solha ko emok'a.

- **Pura_puri_jira_u:** T.aiphoid_rua_re hor.mo do a.d.i a~t_lan'gak'a, oan ia.re jira.uk' reak' a.d.i a.d.i ja_rur_menak'a.
- **Haidret_se Dak' jiniste purun taken:** Noa okte rua_ar leher t.and.ite hoyok'te hor.mo khonak' dak'ar leher od.ok calak'te onako purun rua_r.la.git' aema dak' ar et.ak' onkan jom n'ui ja_rur.a.
- **Algate hajamok' jomak':** Noa rua_re taken okte a.d.i algate hajamok' onkan jomak' jeleka: la.bit' se an'jet' daka ar.ak' sakam kaera taben ar a.n'gur jom ja_rur.a.

Ten'go daram:

- **T.ika_hatao:** T.aiphoid_khonak' rukhia_n'am la.git' vaccine se T.ika_hatao do a.d.i bha.la.inak' kana bises kaete judi ja~ha~e onkan t.ha~i se elakate dar.ane calak' khan noa rua_hoyok' reak' d.her jhuki menak'a.
- **Sapha Dak':** Sanam okte sapha se mon'j dak' n'ui ja_rur.a, judi sombhob khan dak' lolo kate n'ui reak' ja_rur_menak'a.
- **Ti a_rup':** Ja~ha~nakge jom lahare, pa.ikhana calak' tayom se jomak' benao se toinat lahare sa.bunte a.d.i mon'jte ti a_rup' reak' ja_rur_menak'a.
- **A.d.i aodhante jomak' jom n'ui:** Ja~ha~te calak' se dar.an oktere hor ar.e reak' ot.ak' jomak' ar a.d.i mon'jte ban' isin akan onkan jomak' jaoge ba.giak' se ban' jom ja_rur.a, ona chad.a kate berel jo jinis ar sa.bji se ar.ak' sakam kobon jom okte lahare a.d.i mon'jte a_rup' ja_rur.a.
- **Sut.hik' jaegare ma.ila.gid.i reak' bebosta:** Or.ak' se as ad.epase reak' dak' se ma.ila.od.ok gid.ikak' reak' mon'j bebosta taken ja_rur.a ona chad.a sanam horko hor.mo napae ar niropon dohoe reak' a.n a.riko manao ar senak' ja_rur.a. Noako manao ganao lekhan noa rua.ten'go daram reak' a.d.i a.d.i ka.mire lagaok'a.

A.d.i ja_rur.mit't.en katha: T.aiphoid_rua_reak' jahan cinha_ko n'ellen_khan a.d.i usa.ra d.aktar koaku solha hatao

ja.rur.a, sut.hik oktere cikitsa se ran ban' jom se hataole
khan noa ru. a.d.i maran' botoranak' hoe dar.eak'a.

Casa Ar Ga.~r.i~ ak' Golpo

Mit't.en casa hor.e tahe~kana. Uni hor.ak' do jond.ra khet tahe~kana.
Ado mit' dol ga.~r.i~ ona jond.ra khet khon din hilok' jond.ra ko
kombr.oet' tahe~kana. Onate uni khet ma.lik do ga.~r.i~ ne'l n'amleko
khang t.hen'gawante lagaet'ko tahe~kana. Nonkate ga.~r.i~ do akoak'
khusi sana leka jond.ra bako jom n'amet' tahe~kana.

Mit'din ackage khet ma.lik doe goc'ena. Tinre ona khobor ga.~r.i~ ko
an'jomkeda, unre onko do ra.ska.te enejok'ko ehop'ena.

Menkhan casa ba.nuite ina. tayom bochor do jond.ra ban' hoelena.
Khang onko ga.~r.i~ ko bujha.ukeda, okoe do akoren ba.iri menteko
hudisede tahe~n, uni casa hor.ge akoak' jomak'e upja.net' tahe~kana.
Ar nit uni ba.nuite joto ga.~r.i~ ren'gec'teko jalat' japat'
bar.aekana.

**Sikhna.t: *Tehen' okoe hor. am bam moneae kan ar dam bam emaekan, tinre
uni amak' jion khone adok'a unre kha.t.ige uniak' jarur.em bujha.u
n'ama.***

Meskoc'

Meskoc'

Ram do din hilok' ac' ba.hu sa~oe jhogr.ak'a. Ente uni do jaoge pa.ura

n'ute bulkok'a. Mit'din Ram do bulkate or.ak'e hec'ena. Ado ac' ba.hu do ran.gaote metadea, pa.ura. n'ute nuna.k' ra.ska. ar mon'jem tahe~n kana, end.ekhan cedak' in'em bapla keden'a. Pa.ura. sa~ogem tahe~ dar.eak'kea. Noa katha an'jomte Ram do mit't.en gila.s re thor.a pa.ura. dul kate ac' ba.hui emadete metadea, ne n'u legaeme.

Khange Ram ac' ba.hu do mocare idiket' sa~ote bahre da.r.keda are gid.i ot.okeda. Ado hec' katec'e meneda, cekate nuna.k' ba.r.ic' jinis doym n'ueda?

Ado Rame menkeda, cedak', thor.a lahagem metadin'a., a.d.i mon'j ar ra.ska.te bolen' n'ueda, end.ekhan nitem bujha.ukeda tina.k' kost.ote pa.ura.n' n'ueda. Ina.kate Ram ac' ba.hu doe menkeda, tehen' khon ar tisce pa.ura. n'u ba.n' baronmea. Ac' ba.huak' katha an'jomte Ram do mone monete menkeda, "dak' begor mesalak'em n'u lekhan do nonkage hoyok'a".

Gidra Joton

Sahe~t' Kost.o se Pneumonia: Abo disomren hor. do olok' par.haok'te a.d.i bon tayomgea, ar onate aema lekan miskilak' kore bon par.aok' kana. Biseskaete Niropon hor.mo babot onkan bad.aeak' begorte ka.t.ic' ka.t.ic' rua. haso khon ehop' kate maran' maran' muskilak' gebon or a.gueda.

Jahok tehen' do ka.t.ic' gidra koak' rua. babot in' olet'a. Sadharon rear. raban' khon ehop' kate begor ran ia.te ackage a.d.i maran' ar gujuk' dosa lekan rua. metak'me, Pneumonia (Ackage sahe~t' reak' muskilak') se boko reak' ka.t.hin muskil rua.ge, one ona do 5 khon kom umer ren gidra.ko n'am dar.eakoa. One onate gidra. doe goc' botec'kok'.

Ona rua reak cinha ko: Sahe~t' a.d.i ghono ghono hoyok'a. Gidra do gogo t.hen a.d.i kom se bako nunuia, a.d.itet' ko raga, rua a.d.i ba.r.ti tahe~na, muca.t're gujuk' dosa ho~ hoyok'a judi ran usa.ra bako n'am lekhan.

Ran se besok' reak' upa.iko: Non'kan muskilanak' n'el lenkhan usa.rate daktar se sastho kormi t.hen idi ko hoyok'a bin bilomtege, daktar do uni gidra. n'elkate Nebulizer gas ar ja.rur.ok'ak' ran koe emaea. Oktere do hospital re bhurtti kae ja.rur.a 5-7 din ha.bic'ge. Onate ba.r.tikaete gogo ko gidra. joton la.git' ja.rur.ok'ak' bisoeko bad.aejon' do a.d.itet' moneak'abon.

Enho~ noa ko bisoe bad.ae ja.rur.a: Jemon rear. din do setak' 10 baja bhitrite um saphako, jomak' lolo se urgum n'ok' kate jom ocoko, setak' se a.yup' bela kicric'ko sen'gelre sekao lolo kate horok'ako, gogo se gidra. jok'ton hor. do gidra. sabe lahare ti do sekao se lolo n'ok' kate gidra. sap'ko, lolo n'ok' or.ak're gitic' se dohokako, he~ a.d.itet' lolo din reho~ noa rua. do hoe dar.eak'a, ar ona reak' karon do garmao garmaote ackage kor.amre rear. par.aolen khan, thor.a rua. hoelen khange daktar t.hen solha hatao lekhan a.d.i muskil se gujuk' dosa khon gidra. doe ban'caok'a.

Ka.t.ic' gidra. koak' t.a.nd.ite: Patla t.a.nd.ite se dak'ge t.a.nd.ite nia. raban' oktere do hoyok' kana. Asol karon do noako kana. Ka.t.ic' gidra.ko setak' se a.yup' bela jarwa kicric' se bahre sec' khon kicric' a.gukate ka.t.ic' gidra.ko horok'ako khan ackage rear. raban' bhija.uakoa, aema ka.t.ic' gidra.ko do ona bako sahao dar.eak'te dosar din sec' khon ackage dak'ge t.a.nd.ite hoe dar.ekok'a, dosar karon do rear. din do ka.t.ic' bela ar rear. karonte lac' re jomak' ban' hajamok'a, tesar karon gidra.ren gogo se n'en'el ko do ba.r.ti ka.mi ia.te ja~ha~ leka ti jan'ga sapha kate jomak'ko emako kan ia.te ho~ lac' odo.k se patla t.a.nd.ite hoyok' kana.

Ran se bebostha do: Gidra. do jok'ton a.d.itet' ja.rur.a, ona son'ge ORS se or.ak' re jom selain tear kate aema dom n'u ocoko ja.rur.a, gidra.ko rear. din kicric' horok' ako lahare sekao lolo do a.d.i ja.rur.a. A.d.i ba.r.ti hoelen khan daktar t.hen idiko ja.rur.a.

Be_buj Mo_n

Ho_po_n ba_bu, sona moni

Be_buj in'ak' mo_n,

Do_ho_n'me go_ amak' ho_bo_rre_ in' sara kho_n

Dak se_n'ge_l do_ho_eme go_ in' kho_n sa_n'gin're_,

D_ahar paro_m idin'me_ go_ in'ak' ti sap'kate_.